

verhaal 64

Drie kleine beschouwingen

Doordeweeks zijn de kerkdeuren dicht...

Het is heel gewoon dat een Rooms-katholiek kerkgebouw altijd open is. Net zo gewoon is het dat een Protestantse kerk op werkdagen gesloten is. Zondags staat de kerk natuurlijk wijd open en is de hele gemeente en ieder ander hartelijk welkom, maar doordeweeks zijn de kerkdeuren dicht. De zalen van het bijgebouw mogen van maandag tot en met zaterdag tintelen van de activiteiten, maar al die tijd is de kerkzaal donker en onverwarmd.

De zondagse kerkdienst is ontegenzeggelijk belangrijk. Daar klopt het hart van de gemeente en kan je laten merken hoezeer je bij elkaar hoort. Maar het is niet alles, het is zelfs geen hoofdstuk apart. Wat mensen zondags in het kerkgebouw doen is niet minder maar ook niet méér dan een déél van hun christen-zijn.

Een oude benaming voor de kerkdienst in de zondagmorgen is 'godsdienstoefening', een oefening in de dienst van God. Het èchte dienen waar het op aan komt moet elders gebeuren. In de kerk bereiden Christenen zich daar intensief op voor. Want waar anders dan in de kerk krijg je zó consequent instructie over wezenlijke zaken als liefhebben en gerechtigheid en ècht vergeven en vergeten? Daarom durven christenen met z'n allen stil te zijn, luisteren ze naar oude bijbelverhalen, zingen en bidden en geven ze wat geld voor een goed doel. Dat is de óefening voor de dagen erna. Het Rooms-katholieke kerkgebouw herbergt 'heilige dingen', het altaar en het offer en de hostie. Maar in de kerken van de Reformatie heet alleen het Woord 'heilig', dat wat van Gods kant verteld mag worden. En gelovigen zijn er om dat Woord uit te voeren. Vandaar dat de Protestantse kerk op de doordeweekse dagen dicht is.

God dienen kan je niet beperken tot de zondag. De God van de bijbel is een God van alledag en van overal. Hij wil een plek in onze huizen en daar laat Hij niemand aan zijn lot over. Vandaar de grote waarde van bijbellezen aan tafel, omdat je nergens zo dichtbij elkaar zit als tijdens de maaltijd. Daar kunnen jongens en meisjes van hun vader en moeder spelenderwijs het hardop-voorgaan-in-gebed leren, zoals ze als klein kind van hun moeder en vader ook hun bidden-voor-het-slapen-gaan hebben geleerd.

Loop met een gerust hart de liederen van de kerk te fluiten. Sámen-zingen thuis kan afstanden overbruggen, met name als samen-práten moeilijk gaat. Verhalen vertellen is de oudste vorm van vertalen, van doorgeven en overleveren. Het is goud waard als ouders met hun vertelsels hun kinderen laten delen in hun geloof en hun verdriet, in hun troost en hun teleurstelling.

Omdat mensen in één huis heel verschillend zijn, worden vragen opgeroepen en aan de orde gesteld. Onafhankelijk van de antwoorden zijn de gesprekken daarover vaak zinvol en het onthouden waard. Zo vindt de dienst aan God in elk huis van ons zijn eigen weg.

Nogmaals, dáárom is het Protestantse kerkgebouw doordeweeks dicht: mensen moeten God dienen in hun eigen omgeving, thuis en onderweg en in de samenleving. Zondags óefenen ze het, van maandag tot en met zaterdag dóen ze het. Ik ben me zeer wel bewust, dat we aan dat ideaal niet tippen kunnen. En ik ken alle argumenten waarom het zo krikkemikkig gaat, dat christen-zijn van ons. Maar week in week uit kunnen we met een schone lei beginnen: na de zondagse eredienst gaan de kerkdeuren gewoon dicht...

Jan van Buuren

De klokkenmaker

Er was eens een dorp, waar de mensen wat de tijd betreft, afhankelijk waren van de kerktorenklok. Men was gewend de pendule, wekker of hangklok gelijk te zetten met wat het oude uurwerk hoog boven de huizen aangaf. Voor iedereen was dat de juiste tijd. Daar twijfelde niemand aan.

Op een dag begaf de klok in de toren het, door ouderdom of slijtage of, wie weet, door gebrek aan onderhoud. Iedereen in het dorp moest daarna zelf bepalen wat de juiste tijd voor alles was. Voor de één was het twaalf uur als zijn maag knorde. Een ander wist, als de koeien in zijn stal begonnen te loeien, dat het zes uur in de morgen was. Een vrouw lette slim op de zon: als die over de rand van de schuur verdween, was het zeven uur in de avond en moest het eten op tafel staan.

Sindsdien raakte het dorp langzamerhand uit de tijd. Klokken hadden geen functie meer. Ze konden immers niet meer vertellen hoe laat het precies was. Veel mensen verwaarloosden hun klokken, lieten hen hangen waar ze hingen. Wijzerplaten verkleurden, soms brak een veer of zakte het uurwerk scheef. Andere klokken werden keurig opgepoetst als herinnering aan een tijd die voorbij was. Maar de slingers hingen stil, de gewichten schommelden hooguit heen en weer, de sleutels om het uurwerk op te winden raakten weg en niemand miste ze.

Er waren ook mensen, die hun klok in ere hielden. Ze zorgden gewoon dat hij bleef lopen. Waarom wisten ze vaak zelf niet. Uit gewoonte, omdat het hen zo geleerd was? Of uit behoefte om toch hun tijd wat te ordenen? Konden ze het vertrouwde getik niet missen of hielden ze van de welluidende slag op de hele en de halve uren? Deden ze het omdat de klok nu eenmaal bij hun leven hoorde of misschien omdat ze heimelijk hoopten een keer de juiste tijd terug te vinden? Hoe het ook zij, ze hielden de koekoeksklok en de staartklok en het horloge aan de gang, al gaven die allemaal een andere tijd aan.

Na jaren kwam er een klokkenmaker in het dorp wonen. "Prachtig!" vonden de mensen. En iedereen wilde graag van zijn diensten gebruik maken. Vol verwachting brachten ze hun verschillende klokken naar de werkplaats. Daar kon de knappe man ze nakijken en, als het moest, repareren.

Maar voor veel dorpingen liep het uit op een teleurstelling. Want de klokkenmaker kon alleen iets beginnen met de klokken die regelmatig opgewonden waren. Alle andere, die zo lang alleen maar stilgestaan hadden, waren niet meer te maken. "Die zijn in de loop van de tijd verstoofd of verbogen of verroest!" zei hij.

Men zegt, dat deze klokkenmakers wijsheid ook geldt voor hardlopen en zwemmen, voor vriendschap, voor het huwelijk, voor geloven en naar de kerk gaan, voor autorijden, muziek maken, vreemde talen spreken en nog enkele tientallen andere zaken meer!

Jan van Buuren

Met heel velen één...

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is bestaat haar *EENHEID* bij de gratie van haar verscheidenheid. Oren kunnen niet wat lippen wel kunnen. Handpalmen zijn heel anders dan voetzolen. En ellebogen mogen dan een beetje op knieën lijken, ze zijn niet inwisselbaar. Dit hebben ze alle met elkaar gemeen: ze komen pas tot hun recht, als ze elkaar van dienst zijn.

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is, is de *THEOLOGIE* haar levensadem. Zij vult de longen met frisse lucht en voert wat overbodig geworden is af. Haar energie doortrekt het hele lichaam. Zij onderhoudt in alle rust de alledaagse dingen en in tijden van crisis verschaft ze kracht en inzicht.

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is, is de *KERKGESCHIEDENIS* de weg die zij aflegde, vol kleine en grote ontwikkelingen, zowel ten goede als ten kwade. De geschiedenis in ere houden ontspant elke discussie over 'de waarheid' en 'het grote gelijk'. Vroeger was het niet beter dan nu, want in alle tijden was men gemeente van Christus, zoals men op dat moment woonde en leefde.

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is, is de *KERKORDE* de stok om op te leunen als men wankelt en dreigt te vallen. Zij ordent, als wanorde de kop opsteekt. Zij beschermt tegen de oermenselijke neiging eigen regels tot Gods regels en eigen orde tot Gods orde te verklaren.

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is, is de *DOGMATIEK* zo iets als haar zichtbare buitenkant, die toont wat christenen geloven en denken en willen. Dogma's leggen vast wat belangrijk is en het bewaren waard. En ook wat moeite kost en onbegrijpelijk is. Maar als zo'n stelling knellen gaat of versleten raakt of niet meer terzake doet, groeit ze vanzelf uit de tijd.

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is, verbeelden de handen en voeten de *ETHIEK*. Zij brengen het geloof in praktijk en geven het gebod van de liefde gestalte. Wat mag en niet mag wordt duidelijk door de ander echt te nemen zoals zij of hij is. En de regels van wat moet en niet moet ontstaan door aandachtig met elkaar op te lopen en de handen naar elkaar uit te steken.

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is, komen in de *LITURGIE* de emoties aan de orde. Vrolijkheid en verdriet gaan hun weg in de muziek, oud en nieuw. Dankbaarheid en eerbied zoeken en vinden er hun woorden. Vertrouwen en wanhoop spreken zich vrijelijk uit in de gebeden. Gebaren en symbolen vullen aan waar woorden tekortschieten.

Als de gemeente het 'lichaam van Christus' is, dan is de *KERKDIENST* het trefpunt waar eindeloos verhalen verteld worden, van elkaar en van God. Vierplaats op de zondag, ontmoeting, niet van gelijkgezinde vrienden, maar van zusters en broeders, onontkoombaar vanwege de Ene, die Zich Vader laat noemen, van Zijn Zoon en van alle mensen.

Jan van Buuren, Kollum